

УДК 75.071:159.9

ЗНАЧЕННЯ КОЛЬОРОВОГО КОНТРАСТУ ДЛЯ ВИРАЖЕННЯ ІДЕЇ ЖИВОПИСНОГО ТВОРУ

Доц. М.В. Осипчук

Доц. О.П. Басанець

Ст. викл. Ю.П. Басанець

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета дослідження полягає у розкритті різних видів кольорового контрасту та його класифікації. Важливим є аналіз та пошук оптимальних методів і прийомів роботи у живописі. А також виявлення значення психологічного впливу кольору на людину, довести справедливості конкретних висновків у сфері колористики, які були зроблені художниками-експериментаторами.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є природа кольорового контрасту, його значення для виразності художнього твору, вивчення можливості використання кольорових контрастів у кольоровій композиції, особливості психологічного сприйняття кольору людиною.

Методи та засоби дослідження. В роботі використано системно-структурний метод для характеристики природи кольорового контрасту, його значення для виразності художнього твору.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Досліджено можливості практичного використання засобів вираження в кольоровій композиції, а саме – кольорового контрасту. Акцентована увага на важливості проведення роботи з вивчення емоційного впливу кольору, кольорових співвідношень на людину, можливості використання його естетичних і психотерапевтичних властивостей при створенні кольорової композиції.

Результати дослідження. Відтворення навколишньої дійсності в образотворчому мистецтві не обмежується фіксацією об'єктивного предметного світу. Натомість воно творчо переосмислюється, узагальнюється, інтерпретується, і представляється як художній образ. Завдання художника полягає у постійному пошуку нових методів, прийомів і засобів вираження.

Наявність і специфіка колірної семантики відбиває буття людини у світі і забезпечує відображення об'єктивної реальності у виді суб'єктивного утворення (синоніми – "психологія кольору", "кольоропсихологія").

Об'єктом психосемантики кольору виступає емпірична область різноманітних взаємин кольору з людиною: вплив кольору на фізіологічні процеси в організмі, особливості змін сприйняття параметрів навколишнього середовища під впливом кольору, вплив кольору на емоційний стан, закономірності колірних асоціацій.

Імпресіоністи (П.-О. Ренуар, О. Моне, Е. Дега), постімпресіоністи (В. Ван Гог, П. Сезанн, П. Гоген, А. Модільяні) вважали, що для гармонійної композиції *загальний сірий тон не обов'язковий*. Натомість для них важливий баланс теплого і холодного. Головне – вдало підібрані кольорові співзвуччя локальних кольорових тонів, які будуть передавати всі емоційні переживання художника.

Конструювання композиції не уявляється без використання контрастних поєднань.

Класифікація кольорових контрастів: 1) контраст за кольором; 2) контраст теплого і холодного; 3) контраст додаткових кольорів; 4) контраст по насиченості

кольору; 5) контраст по площі кольорових плям; 6) контраст світлого і темного; 7) симультанний контраст.

У картині «Чорний квадрат» К. Малевича використано два основні кольорові контрасти: світлий і темний, а також симультанний (головний у композиції). Сукупність кольорів повного кола кольорового спектру, але з нульовою насиченістю утворює чорний кольоровий тон. Характер дії симультанного контрасту спонукає глядача доповнювати кольоровий ряд в межах картинного поля, або в разі дисонансу звучання кольорової площини, для відновлення кольорової цілісності, доповнювати віртуальним кольоровим образом поза межами картини

Висновки. Контраст, як засіб художньої виразності є досить важливою частиною мови мистецтва. Контрасти трансформують сіре і спокійне, вносять динаміку в нерухоме і мертве. Фокусуючи на собі увагу, контрасти сприяють більш цілісному сприйняттю художнього твору.

Використання кольорових контрастів в композиції обумовлює певний кут зору для сприйняття колористичної особливості твору, організує певний порядок прочитання кольорової структури, усвідомлення її художньої значимості. Усі обрані художниками засоби вираження, допомагають побудувати кольорову композицію, підсилити звучання теми твору, його ідею, образність.

Для виразного звучання контрастів «світлого і темного», «теплого і холодного», «доповнюючих кольорів», «по площі кольорових плям», «родових кольорових тонів» картинна площина мусить бути збалансованою і врівноваженою. Для того, щоб використати контраст «насиченості кольорів» і «симультанний контраст» художнику не обов'язково врівноважувати кольорову структуру доповнюючими тонами спектрального кола, але її слід доповнити достатньою кількістю ахроматичного тону для збалансованості кольорової структури.

Симультанний кольоровий контраст можна використовувати для фокусування кута зору на відтворений поза межами картинного поля віртуальний кольоровий образ, як на формальний і змістовий композиційний центр. Враховуючи можливості психофізіологічного впливу кольору на людину порушення кольорового балансу може бути використано як засіб виразності кольорової композиції.

При побудові структури кольорової композиції слід вибрати певні контрасти для створення потрібного колориту, настрою, ефекту психологічної дії, естетичного впливу.

Ключові слова. «Вальор», «Гармонія», «Діалогізм», «Експресія», «Колорит», «Психосемантика».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Иттен Иоханнес. Искусство цвета / пер. с немецкого. – М. : Изд. Д. Аронов, 2016. – 96 с.
3. Месяц С. В. Иоганн Вольфганг Гете и его учение о цвете (часть первая) / С. В. Месяц. – М. : Кругъ, 2012. – xxxii + 464 с., с ил.
4. Михайленко В. Е., Яковлев М. И. Основы композиции : навч. посіб. – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2008. – 304 с.
5. Печенюк Т. Кольорознавство : підруч. (для студ. вищ. навч. зак.). – К. : Грані – Т. – 2010. – 192 с.
6. Словарь основных искусствоведческих терминов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.monographies.ru/ru/book/section?id=6712>